

La ballade du pauvre

17 mei 2019

Leven als God in Frankrijk is een bekend gezegde. Ik ben de laatste om te beweren dat het er niet goed toeven is. Maar het hangt er wel vanaf wáár en wie je bent. De Parijse *banlieues* bijvoorbeeld zijn oorden van verschrikking. Het pleit niet voor de Franse Staat dat ze die wijken al decennia lang aan hun lot overlaat. Is het vreemd dat het broeinesten zijn van racisme, geweld en opstand? Trouwens, ook in de stad, binnen de *périphérique*, zie je veel schrijnende armoede. De kloof tussen rijk en arm wordt de laatste jaren steeds groter, het is volgens mij een van de hoofdoorzaken van het fenomeen ‘*gilets jaunes*’, *gele hesjes*. Iedereen in Frankrijk kent ze, die hesjes. Ze roeren zich, zijn mondig, laten van zich horen. Bij rotondes kom je ze geregeld tegen, ze bieden je een flyer aan, als je je raampje naar beneden doet. In het hele land voeren ze actie tegen Macron. De *sdf* (*sans domicile fixe*), mensen zonder vaste verblijfplaats, daarentegen zijn machteloos. Zij zijn niet georganiseerd, zijn straatarm en leven van aalmoezen. Uit electoraal oogpunt is het een verwaarloosbare groep en dus kijkt geen enkele politicus naar hen om. Rechtse partijen halen hun stemmen bij de gegoede of rijke burger. Linkse politici richten zich op de arbeidersklasse en bepleiten – terecht – betere huisvesting en betere sociale voorzieningen. Maar wie bekommert zich om de ‘*vulnérables*’, de kwetsbaren, de *clochards*, die honger lijden. Wie steekt de helpende hand uit naar werkeloze illegalen, naar gemarginaliseerde Roma? Naar daklozen? Ze worden aan hun lot overgelaten. Ze ‘ontsieren’ het straatbeeld, wordt gezegd. Opkrassen moeten ze. Toeristen houden niet van bedelaars.

Over deze schrijnende problematiek gaat onderstaand chanson, gezongen door Raphael. Zijn ietwat slome, nonchalante stem past goed bij de tekst. Die tekst doet een beetje denken aan Renaud, een linkse, naar anarchisme neigende zanger, bekend om zijn protestliederen. Vanwege zijn rauwe spreektaal en zijn maatschappelijk engagement hoort hij tot mijn favoriete chansonniers uit de jaren 80.

Pour manger. Svp. Aidez-moi. Merci.

La ballade du pauvre

Je suis là chaque matin
Comme ça sur le chemin
A regarder le jour qui va et qui vient
A tendre la main

Et je vis sous un pont
Probable que j'aime pas les maisons
Ma vie je l'ai quittée
C'était il y a longtemps
Peut-être un été

Ô mon vieux je suis noir
Et du soir au matin
Plein comme une malle-cabine
Raide comme un passe-lacet
Je connais même plus mon nom

Je n'resterai pas trop tard
J'aime mieux aller ailleurs
Là où ce s'rait pas pire peut-être même meilleur
On peut toujours rêver

Non non non non
Bien content de partir
Non non non non
J'espère ne pas revenir

Ils m'ont trouvé un matin
Raide comme un parchemin
Avec dans les poches
Deux trois souvenirs rien d'autre qu'une broche

M'ont mené en camion
Dans un genre de maison
Où ils m'ont disséqué mon vieux
Tu pouvais pas t'nir guère plus longtemps
Qu'ils disaient qu'ils disaient qu'ils disaient
C'est pas brillant

Non non non non
Bien content de partir
Non non non non
J'espère ne pas revenir

Je suis là chaque matin
Comme ça sur le chemin
À regarder la vie qui va et qui vient
Qui colle à la peau

Et je m'en vais ce soir
Je finirai bien quelque part
Loin des lits en papier de mes pieds blessés
De leurs cheminées noires
Du vent du soir
Non non non non

De ballade van de bedelaar

Ik lig hier iedere ochtend
Zo maar op de grond
Te kijken naar de dag die gaat en komt
En hou daarbij m'n hand op

Wonen doe ik onder 'n brug
Waarschijnlijk hou ik niet van huizen
M'n leven heb ik achter de rug
Dat was een tijd geleden
'N zomer, zou wel kunnen

Oh man, oh man, wat ben ik vies
Van 's avonds laat tot 's ochtends vroeg
M'n buik dik van de drank
Stijf als een houten plank
Ik weet geeneens meer hoe ik heet

Ik zal 't hier niet te laat maken
Wil liever een ander onderkomen
Waar 't niet slechter is, misschien wel beter
Een mens mag altijd blijven dromen

Nee nee nee nee
Ben heel blij om 'm te smeren
Nee nee nee nee
Hoop hier niet meer terug te keren

Op een ochtend hebben ze me gevonden
Zo stijf als perkament
In mijn zakken zat
Behalve een broche geen rooie cent

Moest met ze mee in 'n vrachtauto
Naar iets als een huis of zo
Tot op het bot ben ik nagekeken, oh, oh
'T had niet veel langer moeten duren
Zeiden ze zeiden ze zeiden ze
Het ziet er niet best uit

Nee nee nee nee
Ben heel blij om 'm te smeren
Nee nee nee nee
Hoop hier niet meer terug te keren

Ik lig hier elke ochtend
Zo maar op de grond
Te kijken naar het leven dat gaat en komt
Dat aan m'n lijf blijft kleven

Vanavond neem ik de benen
Ik zal wel ergens uitkomen
Weg van de kartonnen bedden van m'n vermoeide voeten
Van hun rokende schoorstenen
Van de avondwind
Nee nee nee nee...

Bij het vertalen van *La ballade du pauvre* moest ik voortdurend denken aan het gedicht *Ma Bohème* van Arthur Rimbaud (1854-1891), ook een outsider, een zwerver, maar tegelijkertijd een geniaal dichter. In *Ma Bohème* slaapt ook hij onder de blote hemel en draagt hij ‘*souliers blessés*’, *vermoeide schoenen*. Maar hier houdt de overeenkomst op. Terwijl de hoogbegaafde, rebelse Rimbaud voortdurend vrijwillig van huis wegloopt, is de bedelaar in de *Ballade* een arme donder, constant op zoek naar een dak boven zijn hoofd. Hij staat symbool voor de vergeten groep kwetsbaren, die geen kant uit kunnen. Dat zijn er meer dan honderd miljoen over de wereld. Voor hen heeft het gros van de politici geen enkele aandacht.